

Miten kirjoitan hyvän tutkimusartikkelin?

Tutkijan ammattitaidon olennainen ominaisuus on kyky tuottaa laadukasta tekstiä. Tutkimustulosten saattaminen kirjalliseen muotoon on edellytys sille, että muut tutkijat ja asiasta kiinnostuneet pääsevät arvioimaan tutkimuksen laatua ja merkitystä.

Tutkimusraportoinnin merkityksestä viestivät ne lukuisat teokset, joissa opastetaan laadukkaaseen tiedekirjoittamiseen (ks. Eskola 1998, Niemelä 1991, Svinhufvud 2016, Brause 2000, Ehlich 2003). Erilaisista painotuksista huolimatta yhteistä kaikille oppaille on vaatimus tekstin sujuvuudesta ja selkeästä rakenteesta.

Seuraava opastus hyvän tutkimusartikkelin kirjoittamiseen syntyi laatiessani esitystä elokuussa 2019 pidetyille Liikuntatieteen päiville. Näkemyksiini ovat vaikuttaneet useat kirjoittamiseen opastavat teokset sekä kirjoittamista ammattikäytännöissään opettavat henkilöt.

Konflikti, kokonaisuus, konteksti

Artikkelin kirjoittamisessa voidaan lähteä liikkeelle pohtimalla tekstin konfliktia. Kyse on siis siitä, minkä ristiriidan, ongelman tai halkeaman teksti nostaa esiin.

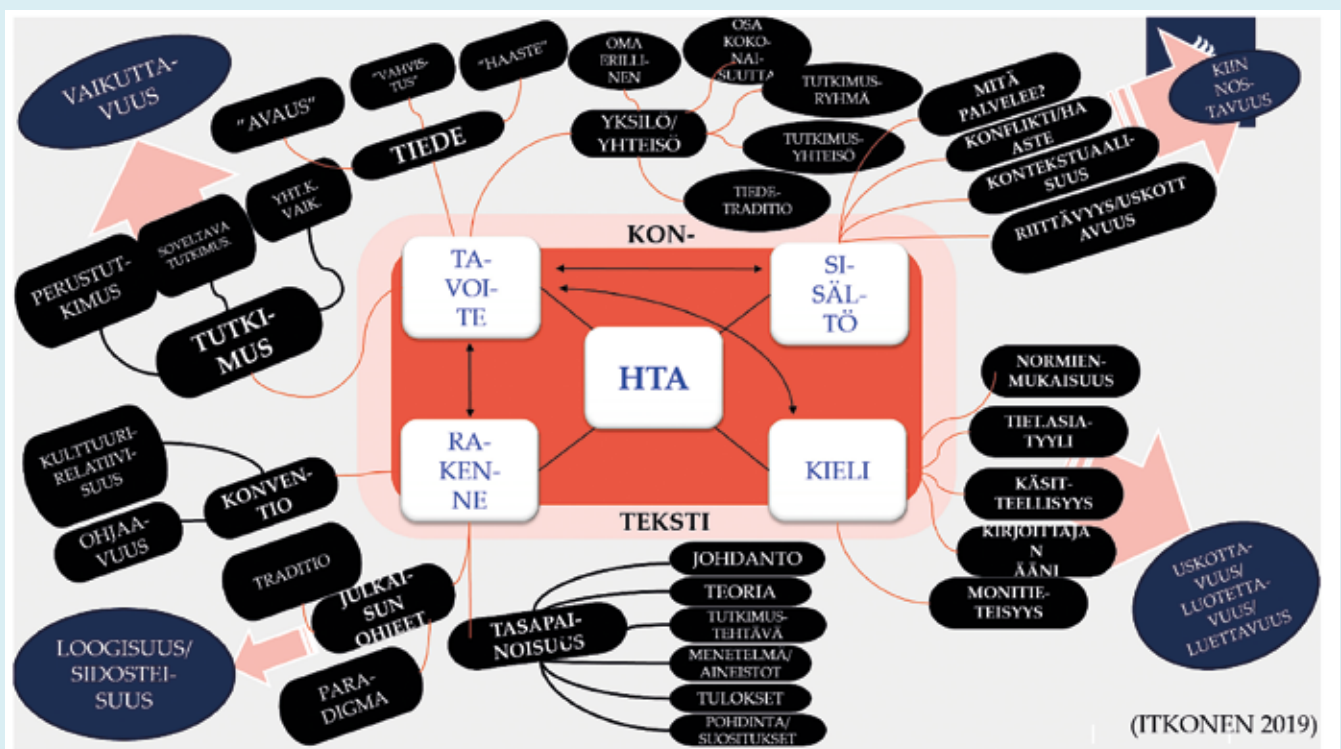
Konfliktin varaan rakentuu tekstin jännite. (ks. Oja 2017.) Esimerkiksi tämän tekstini konflikti koostuu pyrkimyksestä vastata kysymyksiin: 1) Miten tekstistä tulee kiinnostava? 2) Miten kirjoitan hyväksyttävän tutkimusartikkelin? 3) Miten kehityn tiedekirjoittajana?

Laadukkaassa tutkimusartikkelissa ensisijaisen tärkeitä ominaisuuksia ovat tekstin kokonaisuus ja konteksti. Tekstin kokonaisuus muodostuu tekstin tavoitteesta, sisällöstä, rakenteesta ja kielestä. Kontekstuaalisuus puolestaan koskee tekstiä kokonaisuudessaan. Oheinen kuvio havainnollistaa sekä tekstin kontekstuaalisuutta että tavoitteeseen, sisältöön, rakenteeseen ja kieleen liittyviä kysymyksiä, joita tarkastelen yksityiskohtaisesti seuraavaksi.

Tavoite

Tavoitetta pohdittaessa on hyvä tunnistaa tekstin tutkimuskonteksti. Ensinnä on perusteltua arvioida, onko teksti perustutkimusta, soveltavaa tutkimusta vai korostuuko siinä pyrkimys yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Asiaa on syytä pohtia, sillä usein artikkelien suosituksissa tehdään yksioikoisia tulkintoja esimerkiksi tutkimuksen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta.

Tutkimuskontekstin lisäksi artikkelilla on myös tiedekonteksti. Tällöin kirjoittaja joutuu kysymään itseltään, onko kyseessä tieteellinen avaus eli aivan uusien

tutkimustulosten esittäminen. Kyseessä voi olla myös vahvistus, jolla osoitetaan oman tutkimuksen tuottaneen samansuuntaisia tuloksia kuin muissakin ilmiöön paneutuvissa tutkimuksissa. Voipa tutkija omilla tutkimustuloksillaan myös haastaa aikaisemmat tulokset.

Tekstin tavoitteeseen liittyy myös tutkijan yhteisökonteksti. Tutkija voi kirjoittaa tekstin ”yksinäisenä sutena” itsekseen ja omaan tutkimusteemaansa keskittyen. Teksti voi myös kiinnittyä jonkin ilmiökokoisuuden tarkasteluun. Tutkijan yhteisökytkentä on tiiviimpi, jos hän julkaisee artikkelinsa osana tutkimusryhmän toimintaa. Tiedeyhteisöjen strategioiden ja tutkimusohjelmien yleistyessä tekstit ovat yhä yleisemmin kyseisten instituutioiden linjausten mukaisia. Laajimmillaan tutkija voi asemoida tekstinsä osaksi tiettyä tiedetraditiota tai vallalla olevaa paradigmaa.

Sisältö

Artikkelin sisällön suhteen on syytä pohtia, mitä tavoitteita teksti palvelee. Olennaista on myös mietiskellä, mikä on tekstin esiin nostettava konflikti. Tieteelliseltä artikkelilta edellytetään, että siinä esitellään uusia tutkimustuloksia. Näin hyvä tutkimusteksti tuo jonkinlaisen lisän aiemmin tehtyihin tutkimuksiin.

Sisällön suhteen olennaista on etenkin tekstin kontekstuaalisuus. Teksti tulee kiinnittää niihin tutkimuskeskusteluihin, joissa kyseistä ilmiötä on tarkasteltu aiemmin. Näin tekstiin saadaan myös uskottavuutta ja käsikirjoitus näyttäytyy sitä arvioivienkin silmissä riittävän tasokkaaksi.

Rakenne

Tieteellinen kirjoittaminen on siinä mielessä konventionaalista, että totunnaiset tavat määrittävät tekstiä. Julkaisun, johon tekstiä tarjotaan, konventionaalisuus on syytä tunnustaa. Kaikkiin julkaisuihin ei kannata esimerkiksi lähettää kvalitatiivisiin menetelmin toteutettua tutkimustekstiä. Erialaisten tutkimusparadigmojen painotusten lisäksi julkaisemiseen liittyy myös tiettyä kulttuurirelatiivisuutta. Eri puolilla maailmaa työskentelevien tutkijoiden kiinnostuksen kohteet ovat toisistaan poikkeavia.

Tutkimustekstin yleinen perusrakenne muodostuu johdannosta, teoreettisesta kehuksesta/kirjallisuuskatsauksesta, tutkimustehtävän, menetelmien ja aineistojen kuvaamisesta sekä tuloksien esittämisestä. Hyvä artikkeli sisältää myös pohdinnat ja suositukset.

Tekstejään arvioitavaksi lähettävän tutkijan on syytä lukea suurennuslasin kanssa julkaisun kirjoitusohjeet. Julkaisun kirjoitusohjeet ovat syntyneet sekä tieteenalatradiitiosta että paradigmaattisista painotuksista. Kirjoitusohjeiden noudattamatta jättäminen johtaa helposti tekstin hylkäämiseen julkaisusta.

Kieli

Tutkimusartikkelin kieleltä edellytetään käsitteellisyttä, normienmukaisuutta, tieteellistä asiatytyä sekä yhä useammin myös monitieteisyyttä. Käsitteellisyys

paikantaa tekstin omaan tieteenalaansa ja osoittaa kirjoittajan olevan selvillä, millä tutkimuskentällä hän liikkuu.

Tutkimustekstilä edellytetään normienmukaisuutta ja tieteellistä asiatytyä. Kielellistä valmentautumista tutkija voi harjoittaa kirjoittamalla tekstejään useille alustoille eli muihinkin kuin puhtaisiin tiedejulkaisuihin. Tieteellinen kirjoittaminen ei ole väistämättä väkiintunutta ammattislangia, vaan tutkija voi kirjoittaa myös elävästi, rikkaasti ja havainnollisesti. Kokenut tutkija uskaltaa antaa tekstissään kuulua oman kirjoittajaäänensä. Kyseessä on taitolaji, joka palvelee etenkin tutkimustekstien popularisointia.

Tutkimusartikkelissa sekä sisällön, rakenteen että kielenkäytön valintojen täytyy palvella kirjoittajan artikkelilleen asettamia tavoitteita. Ilman selkeitä tavoitteita artikkelin fokus jää helposti hämäräksi. Looginen ja sidosteinen rakenne auttaa ja ohjaa lukijaa seuraamaan kirjoittajan argumentointia.

Tutkimusartikkelin tavoitteen, sisällön, rakenteen ja kielen sopusointuisuus luo edellytykset laadukkaalle tekstille. Jokaisella osalla on lisäksi oma merkityksensä. Tavoite ohjaa ennen kaikkea kirjoittajaa itseään, mutta luo myös tekstille vaikuttavuutta. Sisältö palvelee etenkin tekstin tieteellistä kiinnostavuutta. Rakenne tekee esityksestä loogisen ja sidosteisen. Kieli on merkittävää paitsi luettavuuden myös tekstin luotettavuuden ja uskottavuuden kannalta.

Edellä esitettyä ohjeistusta ei pidä noudattaa jokaisen tekstin suhteen orjallisesti. Hyödyllistä on kuitenkin pohtia tekstiään eri ulottuvuuksilla. Tutkimustekstien laatimisen haasteellisuus tekee vaivannäöstä ennen pitkää myös palkitsevaa. Kun kaikki osat ovat kohdallaan, myös lukijat ja arvioitsijat ovat tyytyväisempiä.

LÄHTEET

- Brause, R. S.** 2000. Writing your doctoral dissertation: invisible rules for success. London: Falmer Press.
- Ehlich, K. & Stetts, A.** 2003. Wissenschaftlich schreiben: lehren und lernen. Berlin: de Gruyter.
- Eskola, J.** 1998. Kirjoituksia tieteellisestä kirjoittamisesta. Tampere: TAJU.
- Niemelä, P.** 1991. Miten kirjoitan tieteellisen artikkelin: tieteellinen kirjoittaminen ja kansainvälinen julkaiseminen. Porvoo. WSOY.
- Oja, O.** 2017. Kohti kokonaisvaltaista tulkintaa. Digitaalinen julkaisu: Art House.
- Svinhufvud, K.** 2016. Kokonaisvaltainen kirjoittaminen. Tallinna: Art House.

HANNU ITKONEN, YTT

Liikuntasosiologian professori

Jyväskylän yliopisto

Sähköposti: hannu.itkonen@jyu.fi